

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ АНАЛІЗУ ТАКТИКИ ФУТБОЛЬНОГО МАТЧУ

*У статті розглянута характеристика основних напрямків аналізу футбольного матчу.
Ключові слова: тактика, тактична підготовка, футбол, формація команди.*

*The article considers the characteristics of the main areas of analysis of a football match.
Key words: tactics, tactical training, football, team formation.*

Сучасні вимоги до підготовки фахівців морської галузі включають як теоретичну підготовку з питань професійно-прикладної фізичної підготовки [11,14], так і фізичну підготовленість до професійної діяльності [4], психологічну готовність до виконання значних фізичних навантажень [2,3,17,18], формування та розвиток спеціальних фізичних якостей [7,8,9,10], вміння виконувати фізичні вправи дистанційно [6].

Досягнення високих результатів в обраному виді спорту [23,24,25,26], комп'ютеризація інформаційного забезпечення тренувального процесу [19,20,21], розвиток та популяризація футболу [13,15,16,22], розвиток жіночого футболу [1,22] неможливо без виявлення провідних, домінантних чинників в даному виді діяльності спортсмена.

Тактика є основним змістом діяльності футболістів під час гри і найважливішим чинником, який при приблизно рівних показниках фізичної, технічної та психологічної підготовленості двох команд забезпечує перемогу однієї з них. Успіх може принести тільки гнучка тактика. Кожна команда повинна прагнути грати, використовуючи різноманітні тактичні засоби, інакше вона навряд чи зможе досягнути успіху. Оскільки футбольний матч складається з багатьох переходів від атаки до оборони і навпаки, цілком очевидно, що атакуючі і захисні дії кожної команди повинні бути організованими.

Таким чином, аналізуючи тактику гри, ми звертаємо увагу не тільки на формації команд, взаємодії певних груп гравців у нападі та захисті, а також і на технічну майстерність, що дозволяє втілювати тактичні задуми, і на фізичну підготовленість окремих гравців і команди в цілому. На сьогоднішній день тактична підготовка команд перебуває на значно вищому рівні, аніж десять чи двадцять років назад, тому футбольна тактика охоплює зусилля всієї команди. Нині не можна вести мову про закономірність результату, опираючись лише на тактику, але саме тактична підготовка команди є дуже важливою складовою гри. Тож спробуємо вивести основні критерії тактичної оцінки матчу.

Перш за все, необхідно виокремити декілька основних правил, якими необхідно керуватись, спостерігаючи за грою.

Головна різниця між звичайним вболівальником і професійним тренером полягає в тому, що увага тренера чи аналітика зосереджена не лише на м'ячі, варто охоплювати максимально можливу кількість гравців, контролювати їх рухи та маневри, в якому напрямку йде зміщення гравця чи окремої групи гравців в атакуючих діях і як на них реагують суперники... Це можливо, якщо не зосереджуватись лише на м'ячі, а охоплювати і інших футболістів, що ведуть наступальні чи захисні дії, намагаючись створити чисельну перевагу на окремій ділянці поля. Таким чином ви можете не лише бачити, що відбувається безпосередньо на полі, але й уявити чи спрогнозувати наступні кроки футболістів, в нападі чи в захисті.

Щоб розібратись в тонкощах футбольної тактики, то маємо зберігати концентрацію уваги на протязі всієї гри. Також необхідно визначити формацію, а саме, поділ поля на три частини, компактність, фази володіння м'ячем, асиметричні схеми, в якій розташовуються команди та виокремити певні групи гравців, які ведуть активну взаємодію на футбольному

полі. Важливо зрозуміти за рахунок яких чинників команда намагається вести атакуючі дії і як збирається протидіяти сильним якостям суперника.

Якщо ми дотримуємось цих критеріїв оцінювання футбольного матчу, це вже достатній рівень розуміння футболу.

Формація команди немає вирішального значення при аналізі футбольного матчу і причина тут проста – формація це лише загальна схема розташування, але вона не говорить про індивідуальні завдання гравців на полі, які вони отримують від наставника чи завдання, які перед ними ставить та чи інша система і нічого не говорить про те, як буде грати команда. Радше можна вести мову, що формація – це кістяк чи основа колективу.

Кожна схема має як свої переваги, так і недоліки, що сприяють, або перешкоджають певним типам гри. Наприклад, якщо команда намагається діяти від захисту на контратаках, з використанням довгих передач, максимально швидко долати центральну частину поля, тоді розташування з двома нападниками теоретично дає певні переваги над розташуванням з одним форвардом. Однак на практиці ці недоліки і переваги систем не мають безпосереднього впливу на гру, тому що команди приховують їх за допомогою тактичних засобів і перебудов. Саме тому при аналізі футбольного матчу потрібно оцінювати зону діяльності футболістів, їх перебудови та зміщення, які вони здійснюють, відштовхуючись від тактичного розташування, набір тактичних засобів ведення гри і те, як команди переключаються з однієї фази гри на іншу.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Гузар В.М., Шалар О.Г., Норик А.О. Деякі фактори, що впливають психологічний клімат жіночої футбольної команди. *Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств в вищих учебных заведений*: матеріали X Міжнарод. науч. конф., Белгород: ХГАФК, 2014, Т.2, 28-31.

2. Гузарь В.Н., Чурганов О.А., Свирида В.С. Развитие волевых качеств моряка средствами спортивных и подвижных игр. *Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств у вищих навчальних закладах*: матеріали XV Міжнарод. наук. конф. Харків: ХДАФК, 2019, 8-13

3. Гузарь В.Н., Болотин А.Э., Юськів С.Н. Развитие тактического мышления, внимания и способностей моряка управлять своими эмоциям средствами подвижных и спортивных игр. *Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств у вищих навчальних закладах*: матеріали XV Міжнарод. наук. конф. Харків: ХДАФК, 2019, 14-19.

4. Гузар В.М., Юськів С.М. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів засобами спеціалізованих рухливих ігор. *Спортивні ігри*. Харків: ХДАФК, 2019, 2 (12), 13-22. <http://doi.org/10.5281/zenodo.2544951>

5. Гузар В.М., Юськів С.М. Психологічні аспекти фізичного виховання спеціалістів торгового флоту. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації*: матеріали Міжнарод. наук.-практ. інтернет-конф., 28 вересня 2019 р., Переяслав-Хмельницький, 2019, Вип. 51, С. 248-251.

6. Гузар В.М., Юськів С.М. Вплив деяких аспектів на дистанційне навчання з фізичного виховання морських фахівців. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації*: матеріали Міжнарод. наук.-практ. інтернет-конф., 31 березня 2020 р., Переяслав-Хмельницький, 2020, Вип. 57, 341-344.

7. Гузар В.М., Юськів С.М. Вплив фізичної підготовки та спорту на стійкість організму морських фахівців до впливу температурних режимів. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації*: матеріали Міжнарод. наук.-практ. інтернет-конф., 31 березня 2020 р., Переяслав-Хмельницький, 2020, Вип. 57, 344-347.

8. Гузар В.М., Юськів С.М. Вплив фізичних вправ на стійкість організму морських фахівців до вібрації. *Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку*: матеріали Всеукр.наук.-практ. інтернет-конф. Переяслав, 2020. Вип. 60, 223-226.

9. Гузар В.М., Юськів С.М. Розвиток стійкості морських фахівців до захитування засобами фізичних вправ. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації*: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет - конф., 28 лютого 2020 р., Переяслав-Хмельницький, 2020, Вип. 56, 317-319.
10. Гузар В.М., Юськів С.М. Формування спеціальних якостей морських фахівців засобами фізичної підготовки та спорту. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації*: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 28 лютого 2020 р., Переяслав-Хмельницький, 2020, Вип. 56, 320-322.
11. Хоменко В.В., Свирида В.С. Реалізація професійно-прикладної фізичної підготовки у системі фізичного виховання курсантів. *Філософські обрії сьогодення*: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. Херсон: ХДАУ, 2019. С. 177-178.
12. Хоменко В.В., Юськів С.М., Гузар В.М., Свирида В.С. Показники фізичної і технічної підготовленості футболістів різного амплуа студентської команди з футболу. *Спортивні ігри*. 2020, 2 (16), 95-105. <http://dx.doi.org/10.15391/si.2020-1.10>.
13. Шалар О.Г., Гузар В.М., Хоменко В.В. Вплив спортивного тренування на фізичну та технічну підготовленість футболістів. *Актуальні проблеми громадського здоров'я та рухова активність різних верств населення*: матеріали I Всеукр. нак.-практ. конф, Херсон, 2019, 200-205.
14. Хоменко В.В., Бараненко Г.О., Свирида В.С. Вплив професійно-прикладної фізичної підготовки на професійне становлення морського фахівця. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації*: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 30 жовтня 2020 р., Переяслав-Хмельницький, 2020, Вип. 64, 248-251.
15. Хоменко В.В. Сучасні тактичні побудови гри провідних європейських футбольних клубів у 2018 році. *Спортивные игры*. Харків: ХДАФК, 2019. №2 (12). С.59-70. <http://doi.org/10.5281/zenodo.2544963>
16. Хоменко В.В., Шалар О.Г., Авдеев Д. Фізична підготовленість футболістів ФК «ОЛЕКСАНДРІЯ» U-21. *Актуальні проблеми юнацького спорту*: зб. статей XIII Всеукр. наук. конф. (27 вересня 2018 р.) – Херсон: ХДУ, 2018. – С.153-158.
17. Хоменко В.В. Мотиви до занять фізичного виховання курсантів першого курсу. *Медико-біологічні проблеми фізичного виховання різних груп населення, ерготерапії, інклюзивної та спеціальної освіти*: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. Луцьк, 2019. С. 134-136.
18. В. Хоменко, С. Юськів, В. Свирида. Особливості професійно-прикладної психофізичної підготовки курсантів. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації*: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 29 травня 2020 р., Переяслав-Хмельницький, 2020, Вип. 59, С. 349-351
19. Huzar, V. (1999). About the need for the information support automation of physical culture and sport. *Pedagogical sciences*, 10, 316-322.
20. Huzar, V. M. (1999). Some issues of the development of the basis of the method of creating of the automated information system for the provision of physical culture and sports on the basis of computers. *Pedagogical sciences*, 12, 256-260.
21. Huzar, V.M. (2001). Requirements for the automated information system of physical education and sports provision. *The development concept of physical education branch and sports in Ukraine*, 2, 23-30.
22. Хоменко В.В., Юськів С.М., Гузар В.М., Свирида В.С. Показники фізичної і технічної підготовленості футболістів різного амплуа студентської команди з футболу. *Спортивні ігри*. 2020, 2 (16), 95-105. <http://dx.doi.org/10.15391/si.2020-1.10>.
23. Shalar, O.H., Romaniuk, O., & Huzar, V.M. (2017). Physical training of young taekwon-do fighters. *Medyko-biologichni problemy fizychnoi kultury, sportu ta zdorovia liudyny*, 17, 100-104.
24. Strikalenko, Ye.A., Huzar, V.M., & Shalar, O.H. (2016). The problem of injuries in Kyokushin karate. *Health, sport, rehabilitation*, 4, 73-77.

25. Stricalenko, Y. A., Shalar, O. G., & Huzar, V. M. (2019). The use of integral exercises in the physical training of aikidist athletes. *Health, sport, rehabilitation*, 5(1), 126-131. <http://dx.doi.org/10.34142/HSR.2019.05.01.14>

26. Strikalenko, Y., Shalar, O., Huzar, V., Voloshinov, S., Yuskiv, S., Silvestrova, H., & Holenko, N. (2020). The correlation between intelligence and competitive activities of elite female handball players. *Journal of Physical Education and Sport*, 20 (1), 63-70. <http://dx.doi.org/10.7752/jpes.2020.01008>

УДК 796

*Артем Яковенко, Анатолій Бурдаєв
(Дніпро, Україна)*

ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ

Стаття присвячена розробці та впровадженні методики, яка спрямована на вдосконалення розвитку координаційних здібностей у юних футболістів 11 – 12 років. Визначені та застосовані спеціальні тести-показники різних сторін координаційних здібностей.

Ключові слова: юні футболісти, тестування, координаційні здібності.

The article is devoted to the development and implementation of methods aimed at improving the development of coordination skills in young football players aged 11-12. Special tests-indicators of different aspects of coordination abilities are defined and applied.

Key words: young football players, testing, coordination abilities.

Актуальність роботи. Багаторічна підготовка футболістів – це керований педагогічний процес, де кожен період становлення майстерності повинен ґрунтуватися на відповідному рівні фізичної, технічної, тактичної і психологічної готовності [1, 6]. У методиці підготовки команд майстрів достатньо повно розглянуте питання організації і планування всього багатоцільового тренувального процесу. Але наука про спортивне тренування юнаків має тільки загальні контури. Потреба в корінному покращенні якості підготовки юних футболістів, пошуку та втіленні в практику більш ефективних організаційних форм, засобів та методів тренування вказує на необхідність проведення спеціальних досліджень з різних аспектів даної проблеми [4, 6].

Ігрова діяльність футболіста залежить від рівня його фізичної підготовленості, яка є основою для прояву високої технічної майстерності [3]. В свою чергу, рівень фізичної підготовленості визначається розвитком рухових якостей. Особливе місце в дитячому і юнацькому футболі займає координація рухів, а упущення можливості її розвитку в цьому віці навряд чи удається надолужити пізніше [5]. Слід враховувати також те, що рухова активність футбольних вихованців поза спортивним майданчиком за останній час значно зменшилася, а це безумовно позначається, на оволодінні і якості рухових навиків [1, 5]. Аналіз доступної нам науково-методичної літератури показав, що питання координаційної підготовки футболістів розроблене недостатньо. Вирішення проблеми щодо розвитку координаційних здібностей у юних футболістів 11-12 років, пошук відповідей на інші невіршені питання в перспективних дослідженнях будуть сприяти подальшому підвищенню ефективності багаторічної підготовки юних спортсменів.

Мета роботи – розробка та впровадження методики, яка спрямована на вдосконалення розвитку координаційних здібностей у юних футболістів.

Методи дослідження: аналіз і узагальнення літературних джерел, педагогічне спостереження, педагогічне тестування та методи математичної статистики.